

इस पुस्तिका में 20 मुद्रित पृष्ठ हैं।

Do not open this Test Booklet until you are asked to do so.

इस परीक्षा पुस्तिका को तब तक न खोलें जब तक कहा न जाए।

Read carefully the Instructions on the Back Cover (Page 19 & 20) of this Test Booklet.

इस परीक्षा पुस्तिका के पिछले आवरण (पृष्ठ 19 व 20) पर दिए गए निर्देशों को ध्यान से पढ़ें।

For instructions in Manipuri see Page 2 of this booklet. / मनीपुरी में निर्देशों के लिए इस पुस्तिका का पृष्ठ 2 देखें।

INSTRUCTIONS FOR CANDIDATES

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. This booklet is a supplement to the Main Test Booklet for those candidates who wish to answer **EITHER** Part IV (Language I) **OR** Part V (Language II) in **MANIPURI** language, but **NOT BOTH**.
2. Candidates are required to answer Parts I, II, III from the Main Test Booklet and Parts IV and V from the languages chosen by them.
3. Questions on English and Hindi languages for Part IV and Part V have been given in the Main Test Booklet. Language Supplements can be asked for separately.
4. Use **Blue/Black Ball Point Pen only** for writing particulars on this page/markings responses in the Answer Sheet.
5. The CODE for this Language Booklet is **B**. Make sure that the CODE printed on **Side-2** of the Answer Sheet and on your Main Test Booklet is the same as that on this Language Supplement Booklet. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of the Language Supplement Test Booklet.
6. This Test Booklet has **two** Parts, IV and V consisting of **60** Objective Type Questions, and each carries 1 mark :
Part IV : Language I – (Manipuri) (Q. Nos. 91 – 120)
Part V : Language II – (Manipuri) (Q. Nos. 121 – 150)
7. Part IV contains 30 questions for Language I and Part V contains 30 questions for Language II. In this Test Booklet, only questions pertaining to Manipuri language have been given. **In case the language(s) you have opted for as Language I and/or Language II is a language other than Manipuri, please ask for a Supplement (Language) Test Booklet of B Code that contains questions on that language. The languages being answered must tally with the languages opted for in your Application Form. No change in languages is allowed.**
8. Candidates are required to attempt questions in **Language II (Part V) in a language other than the one chosen as Language I (Part IV) from the list of languages.**
9. Rough work should be done only in the space provided in the Test Booklet for the same.
10. The answers are to be recorded on the OMR Answer Sheet only. Mark your responses carefully. No whitener is allowed for changing answers.

1. यह पुस्तिका मुख्य परीक्षा पुस्तिका की एक परिशिष्ट है, उन परीक्षार्थियों के लिए जो या तो भाग IV (भाषा I) या भाग V (भाषा II) **मनीपुरी** भाषा में देना चाहते हैं, लेकिन दोनों नहीं।
2. परीक्षार्थी भाग I, II, III के उत्तर मुख्य परीक्षा पुस्तिका से दें और भाग IV व V के उत्तर उनके द्वारा चुनी भाषाओं से।
3. अंग्रेजी व हिन्दी भाषा पर प्रश्न मुख्य परीक्षा पुस्तिका में भाग IV व भाग V के अन्तर्गत दिए गए हैं। भाषा परिशिष्टों को आप अलग से माँग सकते हैं।
4. इस पृष्ठ पर विवरण अंकित करने एवं उत्तर पत्र पर निशान लगाने के लिए **केवल नीले/काले बॉल पॉइंट पेन** का प्रयोग करें।
5. इस भाषा पुस्तिका का कोड **B** है। यह सुनिश्चित कर लें कि इस भाषा परिशिष्ट पुस्तिका का कोड, उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 एवं मुख्य प्रश्न पुस्तिका पर छपे कोड से मिलता है। अगर यह भिन्न हो तो परीक्षार्थी दूसरी भाषा परिशिष्ट परीक्षा पुस्तिका लेने के लिए निरीक्षक को तुरन्त अवगत कराएँ।
6. इस परीक्षा पुस्तिका में दो भाग IV और V हैं, जिनमें **60** वस्तुनिष्ठ प्रश्न हैं, तथा प्रत्येक 1 अंक का है :
भाग IV : भाषा I – (मनीपुरी) (प्रश्न सं. 91 – 120)
भाग V : भाषा II – (मनीपुरी) (प्रश्न सं. 121 – 150)
7. भाग IV में भाषा I के लिए 30 प्रश्न और भाग V में भाषा II के लिए 30 प्रश्न दिए गए हैं। इस परीक्षा पुस्तिका में केवल मनीपुरी भाषा से सम्बन्धित प्रश्न दिए गए हैं। यदि भाषा I और/या भाषा II में आपके द्वारा चुनी गई भाषा(एँ) मनीपुरी के अलावा है/हैं, तो कृपया B कोड वाली उस भाषा वाली परिशिष्ट (भाषा) परीक्षा पुस्तिका माँग लीजिए। जिन भाषाओं के प्रश्नों के उत्तर आप दे रहे हैं वह आवेदन पत्र में चुनी गई भाषाओं से अवश्य मेल खानी चाहिए। भाषाओं का परिवर्तन अनुमन्य नहीं है।
8. परीक्षार्थी भाषा II (भाग V) के लिए, भाषा सूची से ऐसी भाषा चुनें जो उनके द्वारा भाषा I (भाग IV) में चुनी गई भाषा से भिन्न हो।
9. रफ कार्य परीक्षा पुस्तिका में इस प्रयोजन के लिए दी गई खाली जगह पर ही करें।
10. सभी उत्तर केवल OMR उत्तर पत्र पर ही अंकित करें। अपने उत्तर ध्यानपूर्वक अंकित करें। उत्तर बदलने हेतु श्वेत रंजक का प्रयोग निषिद्ध है।

Name of the Candidate (in Capital Letters) : _____

परीक्षार्थी का नाम (बड़े अक्षरों में) : _____

Roll Number (अनुक्रमांक) : in figures (अंकों में) _____

: in words (शब्दों में) _____

Centre of Examination (in Capital Letters) : _____

परीक्षा केन्द्र (बड़े अक्षरों में) : _____

Candidate's Signature : _____ Invigilator's Signature : _____

परीक्षार्थी के हस्ताक्षर : _____

निरीक्षक के हस्ताक्षर : _____

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent _____

বুকলেটসি অইবা লমায় 20 যাওই ।

MAK-23-I

টেস্ট বুকলেট কোড

পেপার I

ভাগ IV & V

মণিপুরী লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্ট

B

হায়রক্তিকাওবা টেস্ট বুকলেট অসি হাংদোক্লনু ।

বুকলেটসিগী নীতি-নীয়মশিং (instructions) (লমাই 19 & 20) অসি য়াম্মা চেকশিনা পাউ ।

কেন্দিদেটসিংদা পীবা ইন্ট্রেক্সনসিং

- বুকলেটসি মণিপুরী লেঙ্গুয়েজদা পাট IV (লেঙ্গুয়েজ I) নত্রগা পাট V (লেঙ্গুয়েজ II) দা পরিক্ষা থানিংবা কেন্দিদেটসিংগীদমক ম্যেন টেস্ট বুকলেটতুগী সপ্লিমেন্ট অমনি । অনিমক্তি পুন্না পরিক্ষা থাৰা য়ারোই ।
- কেন্দিদেটসিংনা ম্যেন টেস্ট বুকলেটতুগী পাট I, II, অমসুং III অসমুং মথোয়না খনবা লেঙ্গুয়েজসিংদগী পাট IV অমসুং V কী পাউখুম পীবা দরকার লৈ ।
- ইংরাজি অমসুং হিন্দী লেঙ্গুয়েজসিংগী পাট IV অমসুং পাট V রাহংসিং ম্যেন টেস্ট বুকলেটতা পীৰে । লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্টসিংগীদমক তোঙান্না হংবা য়াই ।
- লমায়সিদা পাটিকুলারসিং ইননবা শুলু/শ্লেক বোল পোইন্ট পেনখক্তমক শীজিন্নৌ ।
- লেঙ্গুয়েজ বুকলেটসিগী কোডতি B নি । আনসর শীতকী সাইড-2 দা ইরিবা কোডতুগা অমসুং ম্যেন টেস্ট বুকলেটতা ইরিবদুগা লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্ট বুকলেটকীসিগা চপ মান্নব্রা হায়না য়েংউ । মান্নদবা থোঙ্কবদি কেন্দিদেটনা খুদক্তা লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্ট বুকলেট অদু শীন্দোক্লবা ইনভিজিলেটরদা রিপোর্ট তৌগদবনি ।
- বুকলেট অসিগী পাট অনিনি – IV অমসুং V । মসিদা রাহং অমমমদা মার্ক অমা পীবা রাহং 60 যাওই ।
পাট IV : লেঙ্গুয়েজ I – (মণিপুরী) (রা: 91 দগী রা: 120)
পাট V : লেঙ্গুয়েজ II – (মণিপুরী) (রা: 121 দগী রা: 150)
- পাট IV লেঙ্গুয়েজ I গী রাহং 30 যাওই অমসুং পাট V লেঙ্গুয়েজ II গী রাহং 30 যাওই । বুকলেট অসিদা মণিপুরী লেঙ্গুয়েজদংগা মরিলেনবা রাহং হংই । নহাক্লা নঙগী লেঙ্গুয়েজ I অমসুং নত্রগা II ওইনা খনবা লেঙ্গুয়েজসিংদু মণিপুরী নত্রবদি লেঙ্গুয়েজদুদা রাহং হংবা B কোদ কী সপ্লিমেন্ট (লেঙ্গুয়েজ) টেস্টবুকলেট অমা পীনবা হায়বীয়ু । পাউখুম পীরিবা লেঙ্গুয়েজসিংদু নহাক্লী এপ্লিকেশন ফোর্মদা ইখিবা লেঙ্গুয়েজসিংগা মান্নগদবনি । লোনশিং (লেঙ্গুয়েজ) হোংবগী অয়াবা পীদে ।
- কেন্দিদেটসিংনা লেঙ্গুয়েজসিংগী লিষ্টতগী লেঙ্গুয়েজ I (পাট IV) ওইনা খনখিবদু নত্রবা অতোপ্পা লেঙ্গুয়েজ অমদা লেঙ্গুয়েজ II (পাট V) দা য়াওরিবা রাহংসিংগী পাউখুম পীবা দরকার লৈ ।
- টেস্ট বুকলেটতা পীরিবা মফমদুতদা রফ বৰ্ক তৌগদবনি ।
- পাউখুমসিংদু OMR পাউখুম চেদা ইগদবনি । নঙগী পাউখুমসিংদু চেকসিনা মার্ক তৌ । পাউখুমসিং হোংনবা মুক অঙোবা শীজিন্নবা য়াদে ।

কেন্দিদেটকী মীং (অচোবা ময়েকতা) : _____

রোল নম্বর : অঙ্ক ময়েক্তা _____

: রাইদো _____

পরীক্ষাগী সেন্টর : _____

কেন্দিদেটকী সিগনেচর : _____ ইনভিজিলেটরগী সিগনেচর : _____

Facsimile signature stamp of
Centre Superintendent _____

Candidates should answer questions
from the following Part only if they
have opted for **MANIPURI** as
LANGUAGE – I.

A horizontal arrow pointing to the right, originating from the right side of the text box.

PART IV
LANGUAGE I
MANIPURI

তৌগদবা মওং তাকপা : মথাগীশিংদগী খাইদগী চান্নবা
খল্লগা পাউখুম পীযু (91 – 105)

- 91.** পাবগী মওং অপাবনা তৌবশিং
A. ওইবা য়াবা i. অইবশিংনা ইবা
খন্দোকপা মতমদা মথোয়দা
ফাওবশিংদু পারিবা
মীশিংনা থংই।
B. হেন্না ওইবা ii. পারিবশিংনা টেক্ককী
য়াবা রাখল পার্ত অমা
শিজিন্নদুনা থংদবা
রাইশিংদু থংনবা
হোংনৈ।
C. য়াওফমদগী iii. পারিবশিংনা হেদিং
রাহল্লোক নংত্রগা অহৌবা
খংনবা ফ্রেজ য়েংলগা
মচাকশিংসি করম
হায়না মথং-মনাও
থন্মী য়েংই।
D. পাক-শন্না iv. টেক্ক মচেৎতুদা লোন
পাবা করম্মা শিজিন্নবগে
য়েংই।
E. টেক্ক অমগী v. মথোয়না টাইতল
মথং-মনাও অমসুং লাইশিং
খংদোকপা য়েংলগা করম্মা
টেক্কনো খন্দোকই।

মথক্কীশিংসিদগী অপাবনা পাবদা চান্নবদু
করম্মনো ?

- (1) A-ii, B-i, C-iii, D-iv, E-v
- (2) A-i, B-iv, C-v, D-ii, E-iii
- (3) A-iv, B-iii, C-ii, D-i, E-v
- (4) A-v, B-i, C-ii, D-iv, E-iii

92. ঐনা লোন শিজিন্নবদা অচুম্মা লোন শিজিন্নগনি
হায়বসি পুক্রিংদা থন্মী ।

মথাগীশিংসিদগী করম্মনা চান্নবগে ?

- (1) ইশানা চুম্মী-লাল্লী য়েংবনি ।
- (2) হঞ্জিন-হঞ্জিন পাবনি ।
- (3) লোন লানথোক্লগা ঙাংবনি ।
- (4) চিনফা পুবনি ।

93. অসিগুম্মা ক্লাসকী অঙাংশিংনা ইশৈ অমা শকই
– কোক, লেংজুম, খুউ অমসুং খোংশাশিং
মথোয়না ইশৈ শকপা মতমদা মপা চান্ননা
হায়রিবা হকচাংগী শরুকশিংদু শোকই । ওঝানা
করি মেথদ শিজিন্নগা তস্বীরিবনো ?

- (1) তোতেল ফিজিকেল রেস্পোঞ্জ
- (2) কম্মুনিকৈতিব লেস্স্যুএজ টীচিং
- (3) ইক্লেতিক
- (4) ওদিও লিস্স্যুএল

94. মমাংগী ইউনিওগী মইরোইশিংনা পুন্না
রাই-রাতাগী মতাংদা রাহং মঙাগী পাউখুম
পী । অদুদগী মথোয়না অতোপ্লা গ্রুপ অমগা
রাহং হংনদুনা পাউখুম পীন্নে ।

মসিগী খুদমসি –

- (1) পাবগী এসেস্মেন্টনি ।
- (2) অচুম-অরান য়েংলগা হায়বনি ।
- (3) মোশন এসেস্মেন্ট তৌবনি ।
- (4) ইশাগা এসেস তৌবনি ।

95. ওঝানা ক্লাসতা কাদ্ৰ অমদা ৰাহৈ অমা নংদ্রগা ফ্ৰেজ অমা ইৰগা ঐহাকনা ক্লাসকী মীশিংনা ৰাহৈ অদু হায়ৰকুবা ঐহাকনা ৰাহৈদুগা চান্ননা মতো তন্মগা উৎথোকপা অসি ঐহাক যান্না পামজৈ । মইহৈৰোইগী অপাঙ্গগী মতুংইনা মথোয়গী অপাঙ্গসি কৰম্বনো ?

- (1) ঐনা কাদ্ৰতগী ফ্ৰেজ অদু চিনফা পুৰদা লোন্দু ফজনা নিংশিংই ।
- (2) ঐনা তাবদা লোন্দু নিংশিংই ।
- (3) ঐনা ইশাগী লেং-ওৎপা যাওৱবা মতমদা ঐ লোন্দু ফজনা নিংশিংই ।
- (4) ঐনা উবদা লোন্দু নিংশিংই ।

96. এসৱসন (A): অঙাংমচা স্কুলদা লাক্লিবশিংসি মথোয়গী চহিগা চান্ননা লোন খংই ।

ৱিজন (R): লোন অমসুং নাংকী খেন্নবা লৈবনা মথোয়গী অঙুশিংদু উৎথোকপা ওমদে ।

খাইদগী চান্নবা পাউখুম খল্লু মখাগীশিংসিদগী –

- (1) (A) অসি চুম্মী অদুগা (R) অসি লাল্লি ।
- (2) (A) অমসুং (R) অনিমক চুম্মী অদুগা (R) অসি (A) গী অচুশ্বা তাকপা নত্তে ।
- (3) (A) অসি লাল্লি অদুগা (R) অসি চুম্মী ।
- (4) (A) অমসুং (R) অনিমক চুম্মী অদুগা (R) অসি (A) গী অচুশ্বা তাকপনি ।

97. মঙাশুবা ক্লাসতা তস্বা তোম্বনা মহাকী ওঝাদা, মৰুপশিংদা অমদি চহি-অনিদা শুৱিবা অঙাংদা মওং খেংননা ঙাংই । মসিনা তাক্লিবসি তোম্বনা মফম মতমচানা ৰা ঙাংই হায়বনি ।

মসি লোন খংবগী মওংসিবু কৰি হায়না খংনবগে ?

- (1) মফম চানা লোন শিজিন্নবনি ।
- (2) ৰাহনথোকনি ।
- (3) ৰা ঙাংবগী মওংনি ।
- (4) মহৌশাগী ওইবনি ।

98. মমানা মহাকী মচানা অতোপ্পশিংনা ঙাংখিদ্ৰিবা ৰা মৱক-মৱজ্ঞা ঙাংবা তাই। মসি অঙাংগী মমাসিদা ওক্কা থোকই মৱমদি মহাক্কা খনবসি অঙাংনা লোন তস্বসি ইমুং-মনুংদগী অমদি মহাকী অকোইবদগী লোন মতো তল্লগা তম্মী হায়বসিনি । মহাকী ৰাখল্লোন মান্নৱিবসি –

- (1) কস্পদ্রকতিবিজমগনি ।
- (2) বিহেভিৱিৱিজমগনি ।
- (3) মলতিলিঙ্গ্যএলিজমগনি ।
- (4) নেতিভিজমগনি (Nativism) ।

99. পাবা হৌদ্ৰিঙৈদা কোন্না লাইৱিক তস্বগী যুস্ফম ওইৱক্কাদা স্কিল অঙাংশিংদা খংহনগদবশিংদু –

- (1) তল্লক্কাদা মচাকশিংনি ।
- (2) তল্লক্কাদা কৱিকু লম্মি ।
- (3) খুদকী-ওইবা ইবা পাবনি ।
- (4) খুদকী পাংইনি ।

100. মবোৰুৱা লাইৱিক্তগী ৱাৰিশিং মশুশিংদা পাৰগা অনৌবা ৱাখল্লোনশিং খংহনলি। মসিদা অঙাংশিংসি ফজনা পুৰিং লুপ্তী। মসিগী টেকনিক অসিবু কৰি কৌবগে ?

- (1) ৱাৰি শাৰগা পাবনি ।
- (2) পামীন্নবনি ।
- (3) লাউনা পাবনি ।
- (4) মোদেল ৱিদিংনি ।

101. পাবা তস্বীবগী অহানবদা তস্বীগদবা মপী লাইৱিক্তী মচাকশিং - ময়েক অমসুং খোহ্লোক তস্বীবদা খোহ্লোকশিংনা পুনশিনলগা ৱাহৈ শাগৎলগা পাবগী-ৱাখল্লোনসি -

- (1) অপুনবা লোন তস্বীবগী মওংনি ।
- (2) মখাদগী হৌৱগা মখজ্ঞা চংপা মতস্বীনি ।
- (3) জ্বকচৰেল এপ্ৰোচনি ।
- (4) মখজ্ঞগী মখাদা চংপা মতস্বীনি ।

102. এসৱসন (A): ফোনেতিক স্পেলিং শিজিন্নবনা স্পেলিং তস্বদা থিহ্নহল্লি ।

ৱিজন (R): অঙাংশিংনা হান্না চৎনদনা লৈৱবা বনান ইবগী মহত্তা মখোয়না পুথোকচবা বনান ইবনা অচুস্বা বনান ইবদা থিহ্নহন্দে ।

মখায়দা পীৱিবশিংসিদগী অচুস্বা পাউখুম কৰস্বনো ?

- (1) (A) অসি চুস্মী অদুগা (R) না লাল্লি ।
- (2) (A) অমসুং (R) অনিমক চুস্মী অদুবু (R) অসি (A) শুগাইনা তাকপনি ।
- (3) (A) অসি লাল্লি অদুগা (R) না চুস্মি ।
- (4) (A) অমসুং (R) অনিমক চুস্মী অদুগা (R) না (A) গী অচুস্বা শুগাইনা তাকপনি ।

103. লোন অনৌবা অমা তস্বা মতমদা মহৈৱোইশিংনা লোন অদুগী তোপ-তোপ্পা ঙাংখোকপগী পথাপ লৈবনা ঙাংবা মতমদা হৌনা ৱাংলি । মসি লৌখোকুৱা পাঁস্বেসি -

- (1) কাউন্সেলৰ অমনা তোঙানবা স্পিচ থেৱাপী তৌৱগা হঞ্জিন-হঞ্জিন ঔৱাইহনবনি ।
- (2) শান্নহনলগা ক্লাসৱমদা ৱাৰি-শান্নহনবনি ।
- (3) হেক লানবগা চুমখোকপিবনি ।
- (4) অঙাংশিংনা ক্লাসতা লাউনা পাবনি ।

104. অহ্মমশ্বা (III) ক্লাসকী ওঝানা অনৌবা ৱাহৈ মখলশিং তাকপি । মখাগীশিংসিদগী কৰস্বনা খ্বাইদগী ফবা ৱাহৈ মখল মতস্বীনো ?

- (1) ওঝানা ৱাহৈদুনা লৈৱিবা মফমদুদা ৱাহহ্লোক পীদুনা তাকদবনি ।
- (2) ওঝানা অককুৱা ৱাহৈগী ৱাহহ্লোক পীগদবনি ।
- (3) ওঝানা ব্লেকবোৰ্দতা ৱাহহ্লোক পীৱগা চিনফা পুহনগদবনি ।
- (4) ওঝানা ওন্ন-তৈনবা ৱাহহ্লোকী ৱাহৈশিং তস্বীদুনা মখোয়গী মৱোন্দা হায়বীগদবনি ।

105. লোন অমা তস্বা হায়বসি -

- (1) প্ৰদত্তনি ।
- (2) প্ৰোসেসনি ।
- (3) স্কিলনি ।
- (4) মহৌশানা তস্বনি (acquisition) ।

মখাদা পীৰিবা শৈৱেং : অসি মুনা পাৰগা মখাদা পীৰিবা
ৰাহংশিংগী (ৰাহং 106-111) চান্ৰবা পাউখুম পীযু ।

হে ফজথোইবা হে নুংশিথোইবা
নঙোন্দগী নত্ৰনে পুম্মক অসে
পুল্লিগী ৰাখল, পুল্লিগী আশা
পামজবনা যাম, নুংশিবনা হেন
পাঙথোকপদি গুমজদা, হিংলিদো অমম্বদা ।
খৌজালদুতা নিজরি, নয়াথংতা ইন'গম্বা
লৈনম চেনবা লৈৱাংগী লৈয়োন্মুংদা লোংলম্বা
লৈহীনা অমৃত ওইনবু, তাইবঙদা কান্ৰবা পীৱম্বা
লোইনাইদ্রবা চাৱ কয়ানা, মালেম শিন্ৰা
শন্দোকপা মহাক্কা, পাউথোং ওইনা উৎপীৰি ।

106. হে ফজথোইবা হে নুংশিথোইবা হায়না কবিনা
মীংগৌৱিবসি কনাদনো ?

- (1) তাইবঙ পুল্লিদনি ।
- (2) ইমা ইপাদনি ।
- (3) ইশাদনি ।
- (4) তাইবঙ মপুদনি ।

107. কবিনা পুল্লিগী নিংজবা আশা ৰাখল পুম্মক
পাঙথোকপা গুমদনা কদাইদা হিংলি হায়বগে ?

- (1) অমম্বদনি ।
- (2) অঙানবদনি ।
- (3) যাকায়বুংদনি ।
- (4) তাইবঙ ইৱোনুংদনি ।

108. লৈনম চেনবা লৈৱাংগী লৈয়োন্মুংদা লোংলম্বা
লৈহীনা অমৃত ওইসনু, তাইবঙদা কান্ৰবা পীৱম্বা
শৈৱেংগী পৱেং অনিসিদা 'ল' না হৌবা ৰাহৈ
কয়া যাওবগে ?

- (1) অহম যাওই ।
- (2) মৱি যাওই ।
- (3) অনী যাওই ।
- (4) মঙা যাওই ।

109. শৈৱেং মপুম অসিনা ফোংদোকনিংলিবসি
কৱিনো ?

- (1) তাইবঙদা কান্ৰবা পীবা অমৃত কয়া য়েল্লি
হায়বনি ।
- (2) মতিক চাবা মীওই কয়া পুথোভুনা
উৎপনি ।
- (3) মঙোন্দগী হেনবা লৈতে হায়বনি ।
- (4) শকউদবা মহাক্কা মালেমসিদা পুথোভুনা
পাউথোং ওইনা উৎলি ।

110. 'লোইনাইদ্রবা' ৰাহৈশিগী আৰ্থদি -

- (1) লোইবা থম্বা লৈদ্রবা ।
- (2) মুংপা নাইদ্রবা ।
- (3) অতিয়া ।
- (4) অৱোইবা পন্থৈ লৈদ্রবা ।

111. “খৌজালদুতা নিজরি নয়াতংতা ইনগুহা”
শৈৱেংসিদা কনানা খৌজাল নিজরিবনো ?
- (1) মীওইবনা নিজবনি ।
 - (2) তাইবঙ মপুনা নিজবনি ।
 - (3) কনানসু নিদে ।
 - (4) কবিনা নিজবনি ।

মখাদা পীৰিবা ৱাৱেং : অসি মুনা পাৱগা মখাদা
হংলিবা ৱাহংশিং (ৱাহং 112 - 120) অসিগী চান্নবা
পাউখুম পীয়ু ।

মণিপুৱদা লৈবা, পোকপা অমদি মণিপুৱগী
ৱাংমদা খুন্দাদুনা লৈখিবা মণিপুৱীশিংনা অদুগা
থোইদোক্কা মণিপুৱগী চিংদা লৈবা তোঙান তোঙানবা
কাংলুপকী মীনা মথোয় মশেন অমগা অমগা ৱা
ঙাংনবদা শিজিন্নবা মণিপুৱী লোন্দি মৈতৈলোন্নি । মৱম
অদুনা মৈতৈ লোনবু য়েংনবা লৈতনা মণিপুৱী লোন
(Manipuri language) হায়না খংনৈ । ঐথোয়না
নিংশিংবদা লাস্থা ফংদ্রবা মতমদগী হৌনা মৈতৈরোন্না
লৈবাক অসিগী ৱাজ ভাষা Court language
ওইৱকলিবনি । খৃষ্টগী তৱামাপলশুবা শতাব্দীদা
ভাৰতবৰ্ষদা পানবা বৃটিশ সৱকাৱগা মণিপুৱগী
নিংখৌশিংগা মৰূপ ওইনদুনা লৈবাক অনী অসি
মিত্ৰৰাজ্য ওইনা লৈমিন্নৱম্মী। মতম অদুদা কলিকতাদা
বৃটিশ ইন্দিয়াগী (ভাৰতকী) কোনুং ওইৱম্মী অদুগা
ইম্ফাল অসিনা মণিপুৱ সনা লৈৱাক্কী কোনুংনি ।
মণিপুৱগী কোনুং ইম্ফালদা বৃটিশকী পোলিতিকেল
এজেন্সি অমা লৈ অদুগা মণিপুৱ মহাৰাজগী ফম্মাইবা

অচৌবা (মেঞ্জোৱগুহা) অমা মতম অদুগী ভাৰতকী
কোনুং কলিকতাদা মণিপুৱগী এজেন্সি ওইনা লৈ ।
মণিপুৱগা হেক তাইনবদা লৈবা বৃটিশনা লৌশিল্লবা
লম কাছাডগী লখীপুৱ কৌবা মফমদসু মণিপুৱগী
এজেন্সি অমা থম্মী । মণিপুৱগী মহাৰাজগী অথু
অকাইগী পাউ অয়াস্থা মণিপুৱগী মপান্দা লৈবা এজেন্সি
অনী অসিগা চংনৈ হায়বসি খৃষ্টাব্দ 1886 মে থাদা
মহাৰাজ চন্দ্ৰকীৰ্ত্তি সিংহ কে. সি. এস. আই.
নোংগাৱবদা বৃটিশকা মণিপুৱগা চংনবা পাউদগীসু
খঙই ।

112. মণিপুৱগী চিংদা লৈবা তোঙান তোঙানবা
কাংলুপকী মীনা মথোয় মশেল ৱা ঙাংনবদা
শিজিন্নবা লোলদি –

- (1) মৈতৈলোলনি ।
- (2) বাংলা লোলনি ।
- (3) হিন্দী লোলনি ।
- (4) ইংৰেজী লোলনি ।

113. ঐথোয়না নিংশিংবদা লাস্থা ফংদবদগী হৌনা
মৈতৈরোন্না ৱাজ ভাষা ওইনা শিজিন্নৱম্মগী
মৱমদি –

- (1) ৱাইতোং খমদোংবশিংনা ঙাংনবদগীনি ।
- (2) লমদমসিদা খুন্দাৱিবা মীওইশিংনা
ঙাংনৱম্মগীনি ।
- (3) মপাল লমগী মীওইশিংনা ঙাংনবদগীনি ।
- (4) মৈতৈ কাংলুপা ঙাংলম্মগীনি ।

114. নিংথৌগা মৰূপ ওইনদুনা লৈবক অনিগী
মিৱ্ৰাজ ওইনথিবসি -

- (1) চীংমীশিংগনি ।
- (2) বেঙ্গলিশিংগনি ।
- (3) মুসলিমশিংগনি ।
- (4) ইংগ্ৰেজশিংগনি ।

115. ইম্ফালদা ব্ৰিটিশকী পোলিতিকেল এজেন্ট লৈ,
মণিপুৰগীনা -

- (1) কলিকাতাদা লৈ ।
- (2) ইংলেন্দা লৈ ।
- (3) শিলংদা লৈ ।
- (4) দিল্লিদা লৈ ।

116. ব্ৰিটিশকী মথা পোনবা লম কছাৰগী লখীপুৰদসু
এজেন্ট অমা থম্মী, মদু -

- (1) ইংৰেজগীনি ।
- (2) বেঙ্গলগীনি ।
- (3) মণিপুৰগীনি ।
- (4) দেল্লিগীনি ।

117. মণিপুৰগী অথু অকাষগী পাউ ফাওননবা
এজেন্ট -

- (1) অহম লৈ ।
- (2) অনি লৈ ।
- (3) মৰি লৈ ।
- (4) অমা লৈ ।

118. ইংৰেজনা কে.সি.এস.আই. মিংথোল অসি
পীৰম্বা নিংথৌদি -

- (1) মহাৰাজ চন্দ্ৰকীৰ্ত্তিনি ।
- (2) মহাৰাজ ভগ্যচন্দ্ৰনি ।
- (3) মহাৰাজ চুৰাচান্দনি ।
- (4) মহাৰাজ গম্ভিৰ সিংহনি ।

119. ইম্ফালদা মণিপুৰগী কোনুং ওইবা মতমদা ব্ৰিটিশ
ইন্দিয়াগী কোনুং ওইৰম্বসি -

- (1) শিলংনি ।
- (2) দিল্লিনি ।
- (3) ইংলেন্দনি ।
- (4) কলিকতানি ।

120. মণিপুৰগী মহাৰাজ চন্দ্ৰকীৰ্ত্তিনা লৈখিদবসি -

- (1) ইং ১৮৮৮ নি ।
- (2) ইং ১৮৮৭ নি ।
- (3) ইং ১৮৮৯ নি ।
- (4) ইং ১৮৮৬ নি ।

Candidates should answer questions
from the following Part only if they
have opted for **MANIPURI** as
LANGUAGE – II.

A horizontal arrow pointing to the right, originating from the right side of the text box.

PART V
LANGUAGE II
MANIPURI

তৌগদবা মওং তাকপা : মথাগীশিংদগী খাইদগী চানবা
খল্লগা পাউখুম পীযু (121 – 135)

121. মমা অমনা ক্লাস তুগী ওঝা অমদা মহাকী মচানা
করিগুহা মতমদা অতোপ্লা মীশিংনা ঙাংখিদিবা
লোনসি মহাকী মচানা ঙাংই হয় । মসি করম্মা
তৌরিবনো হংই । মথাগীশিংসিদগী করম্মনা
খাইদগী চানবা পাউখুম্মো ?

- (1) ঐখোয়না হঞ্জিন-হঞ্জিন তৌরবা মতমদা
অঙাংনা লোন তম্মী ।
- (2) মীওইবগী ব্রেন অসি লোন তম্মগী মচাক
পোকপদগী যাওরক্লবনি ।
- (3) কম্প্রজিভিস্টকী এপ্রোচকী মতুংইন্না
অঙাংশিংনা লোন অনৌবা পুথোকপা
ঙুম্মী ।
- (4) অঙাংশিংনা অহলশিংগী মতৌ তল্লগতা
লোন তম্মী ।

122. ঙনা ইবা-পাবা হৈনবগী টেক্লিকতা অহল অমগা
অঙাং অমগা লাইরিজ্ঞা য়েংমিন্নরগা অহন্দুনা
বাহং হংদুনা বারি শান্ননবা পুক্রিং যৌগংপী
অদুগা মথা তানা শক্তম লাংদুনা অঙাংদুনা
অহন্দুনা বাহং হংলিবসি –

- (1) বারি-বাতাই শারগা পাবনি ।
- (2) পামিন্নবনি ।
- (3) বারি লীবনি ।
- (4) মোদেল বীদিং ।

123. ওঝা অমনা মইরোইশিংগী তাবগী ফিল
লাকহনবসি –

- (1) মইরোইশিংগী তানবগী খুদোংচাবা ময়াম
ফংহনবা অমসুং তাবগী এজিভিতিশিং
তৌহনগদবনি ।
- (2) অতৌ লোনগী লোইনবা ফিলশিং
য়াওহন্দনা তাবগী ফিলদদা পুক্রিং
চিংশিনবনি ।
- (3) মইরোইশিংদু মখোয়না তারিবশিংদু
তাবদমক তৌহনগদবনি ।
- (4) ক্লাসরুম মনুংদা অমদি মপান্দা তংতনা
ঙাংবিবনি ।

124. এসরসন (A): লোনগী অচুসসি প্রাইমারি থাজ্ঞা
খাইদগী মরু ওই ।

রিজন (R): গ্রামারসি প্রাইমারি করিকুলমগী
য়াওদবা যাবা শরুক্ৰি ।

মথাযদা পীরিবশিংসিদগী অচুস্কা পাউখুম
করম্মনো ?

- (1) (A) অসি চুম্মী অদুগা (R) অসি লাল্লি ।
- (2) (A) সু (R) সু চুম্মী অদুগা (R) অসিনা (A)
গী অচুস্কা পাউখুম নত্তে ।
- (3) (A) অসি লাল্লি অদুগা (R) অসি চুম্মী ।
- (4) (A) সু (R) সু চুম্মী অদুগা (R) অসিনা (A)
গী অচুস্কা পাউখুম্মি ।

125. লোনগী মহৌশাগী ওইবদা খাজবা অমসুং থিওরিগী ওইবা ফিবম, লোন তম্বগী মওং হায়রিবা অনিমকগি তম্বীবদা শিজিন্নবসি -

- (1) এপ্রোচনি ।
- (2) মচাকনি ।
- (3) টেক্কিকনি ।
- (4) সিলেবলসনি ।

126. ফোৰ্মেতিভ ইভাল্যুএসন হায়বসি -

- (1) তাংকক অমগী মমাংদা পাংখোকপনি ।
- (2) মরি লৈনবা চৎখরক্লিবশিং অমসুং হেনগৎলক্লিবশিংনি ।
- (3) অহোংবা লৈতে ।
- (4) তম্বা অমসুং তম্বীবদা করি তৌরিবগে য়েংবনি ।

127. নৌরিবা মহৌশাগী পাৰা শেম্বদা ওঝানা তোতেল ফিজিকেল ৰেস্পোন্স (TPR) মেথদতা পুৰ্ণিং থম্মী । মখাগীশিংসিদগী তোতেল ফিজিকেল ৰেস্পোন্স য়াওনবা ওঝানা কৰম্বা শিজিন্নগদগে ?

- (1) ক্লাসতা তাবগী এজিভিতিশিং হাপচিনগনি ।
- (2) মখোয়-মখোয়গী ফমফমদা ফল্লগা অমদি জুৰা ওইনা নংত্রগা গ্রুপ ওইনা তৌবা য়াবা এজিভিতিশিং পীগদবনি ।
- (3) এজিভিতিশিং নাথৈদুনা থল্লগা ৰাহং হংদুনা পুৰ্ণিং য়ৌগৎলগা অঙাংশিংদু থুমহনগদবনি ।
- (4) হকচাংগী লেং ওৎপগী শৰুক তাকপীবদা য়াওহনগদবনি ।

128. কৰম্বা গ্রামাৰগী এপ্রোচনা লোন তম্বগি গ্রামৰগী পথাপ তম্বনি হায়বগে ?

- (1) কম্যুনিকেতিভ
- (2) ইন্দক্তিভ
- (3) গ্রামাৰ ট্রান্সলেসন
- (4) দিদিক্তিভ

129. ওঝা অমনা ক্লাস v কী মহৌশাগীশিংদা ইবগী থবক অমা পী । মখাগীশিংসিদগী কৰম্বা পুৰ্ণিং থমগদগে ?

- (1) ফজনা ঙাংবা অমসুং অচুম্বা অনিমক্তা পুৰ্ণিং থমগনি ।
- (2) মচাভুগী ফজনা ঙাংবদনি ।
- (3) মহৌশাগীদুগী থুংইদনি ।
- (4) মচাভুগী অচুম্বদনি ।

130. তোপ দাউন হায়বসি পুন্লপকী ওইনা ব্ৰাহ্মোবক
খংবনি । বোতম অপ হায়বসি কৰিনো ?

- (1) টেক্সকী ব্ৰাহ্মোবক অমসুং ফ্ৰেজশিংদা পুন্লিং
থংবনি ।
- (2) পাবা হৈব্ৰিওঁদা পুন্লিং থংবনি ।
- (3) অচেম্বা ব্ৰাহ্ম হংবদা পুন্লিং থংবনি ।
- (4) টেক্সকী মচংদা অমসুং পুন্লিংগী ইথিলগী
ব্ৰাখলনি ।

131. লোনগী ওঝাগী অহানবা খৌদাংসি
মথাগীশিংসিদগী কৰম্বনো ?

- (1) মইৰোইশিং ক্লাসশিংদা গ্ৰুপ
শেমদোকপনি ।
- (2) তম্বীবগী চান্নবা মচাক খন্দোকপনি ।
- (3) মইৰোইশিংদা ভৌগদবা গীবনি ।
- (4) মইৰোইগী ঙাংনবগী মচাকশিং
খনদোকপনি ।

132. নৌৰিবা অঙাং অমনা লাইৰিক অমা পাইখংলি
যুংনা পাই – অদুগা লমাইশিংদু ফাকতোকই ।

মসিদা তৌৰিবসি –

- (1) তল্লক্ৰবা মচাকশিংনি ।
- (2) তল্লক্ৰবা কৰিক্ৰু লমনি ।
- (3) খুদকী ওইবা ষ্টিল লাক্ৰবনি ।
- (4) ইবা-পাবা লাক্ৰবনি ।

133. এসরসন (A) : লোন তম্বশিংনা মশাগী
পোকপদগী যাওৰকপা মতিংনা
লোন হৈ অদুগা মথোয়গী
অকোইবদগী কান্নবা ফংদে ।

ৰিজন (R) : মইৰোইদা মপুং ওইনা
ক্লাসৰমগী ফিব্ৰা লোন খংবদা
চাওনা কান্নবা গী ।

মথাযদা গীৰিবশিংসিদগী অচুম্বা পাউখুম
কৰম্বনো ?

- (1) (A) অসি চুম্বী অদুগা (R) অসি লাল্লি ।
- (2) (A) অমসুং (R) অনিমক চুম্বী অদুগা (R)
অসিনা (A) গী অচুম্বা তাঙে ।
- (3) (A) অসি লাল্লি অদুগা (R) অসি চুম্বী ।
- (4) (A) অমসুং (R) অনিমক চুম্বী অদুগা (R)
অসিনা (A) গী অচুম্বা তাকপনি ।

134. পাবদা ব্ৰাহ্মোবক খংনা পাবগী পুন্লিং
চিংশিবসি –

- (1) লোন পুন্লা লৌবগী এপ্ৰোচনি ।
- (2) মথাদগী হৌবা এপ্ৰোচনি ।
- (3) ঙ্ৰকচৰেল এপ্ৰোচনি ।
- (4) কম্বুনিকতিব এপ্ৰোচনি ।

135. লোনগী মতাংদা খনবা অমসুং লোনগী মতাংদা
ঙাংবগী মঙমসি –

- (1) পাবা ইবা হৈৰক্ৰদবগী মওংনি ।
- (2) ফজনা ঙাংবা মীনি ।
- (3) মেতালিস্থইস্তিকী হৈশিংবনি ।
- (4) ফোনোলোজিকেল এৱাৰ্ণেসনি ।

মখাদা পীৰিবা ৱাৱেং : অসি মুন পাৱগা মখাগী
ৱাহংশিংগী (ৱাহং 136 - 142) চান্নবা পাউখুম পীয়ু ।

তাইবং শেম্বগী আদৰ্শ পুন্মক্কী মৰুদা নুপী
হায়বসি তাইবং মপুগী অথোইবা খুৎশেম্নি । অকুপ্লা
মীৎয়েংনা য়েংবদা উবা ফংই মদুদি তাইবংপানববু
চেংনা পুল্লিবসি নুপী হায়বী কাংলুপ অসিতনা
গুল্লিবনি । প্রকৃতি বিশ্বজগৎকী লীপুন্নি, নুপীগী মিংসু
প্রকৃতিনি । তাইবং শেম্বগী শক্তি য়াওনা পোক্লবী
মপোক্লি, মরম সিনা জগৎনা নুপীবু মমা ওইনা য়েংনৈ ।
অৱাবা পুন্মকপু কোকথোং য়াবা গুন্সসি মমা নত্তনা
কনা লৈরি । চাউনবা য়োকপা-থাকপগী থবক পুন্মক
ইমানা তৌরিবনি । অশৈবশিংনা নুপীবু শুমহৎ-লাংগী
ফানয়াইগুম শৈথাবা উই, লৈরাংগা চাংদম্নদুনা মহাক্কী
অথোৎপতবু য়েংদুনা পেন্নফম ওইবদি মতীক চাদে ।
লৈরাংদসু তাইবং ময়োল চোংনবা মৰু য়াউরিবনি
হায়না শীংথানবনা অথোইবা পান্দম ওইগনি ।
সংসার-পুন্সিদা নুপীগী তৌফম থোকপা মথৌগা
লোয়ননা হকচাংগী ফকজবসু চাংদম্নবদি, মদুনা হেন্না
মতীক চাফম থোকই । নুপীবু কুমাৰীগী শকওংদা
পাৰ্বতী, ষবতী ওইনা ঐশ্বৰ্যাময়ী, মমা ওইনা জগদম্বা,
অহল ওইনা জগৎপু ঙাকপিবা অমসুং হনুবী ওইনা
জগদ্ধাত্ৰীমকনি হায়বা হাই । অৱাবগী মৈৰীলজ্ঞা,
অৱাৎপগী মৱজ্ঞা, থম্মোয় শোক্লা ৱাৱাবা মতমদা,
মীওইবগী মখল পুন্মক্কী লৈতাদবনা কোয়শিল্লবা
মতমদা, নুপীতনা পীবা গুম্মী, শান্তি । অসুন্না ভাৱতকী
মুনি ঋষি কয়ানা নুপীগী গুণ, শক্তি অমসুং আদৰ্শবু
অৱাংবা থাজ্ঞা পুখৎতুনা শকু-শোন্মৰুম্মী । তৌবমজ্ঞি
মৈহৌৱোনগী চনুশিংদা লৈৱল্লিবা গুণ অমসুং আদৰ্শিং
অদুমক্কী মপান্না শকু-শোন্মৰুল্লিবনি । অদুবু মীওইবগী

সভ্যতা অমসুং সমাজ হায়বসি যুগ নাইদনা সভ্যতা
অমসুং সমাজনা ওনবগা ঈৱোইননা ওল্লি । মীওইবগী
ৱাখল, পুন্নিং লমচৎ, কায়দা, মীৎয়েং হায়ৱিবশিং
অসিগী প্রমাণ মীওইবগী ইতিহাসতা তত্তনা ফংলি ।
মুসলমানশিংগী সমাজ মতম অমদা চংনৰুম্মী পৰ্দাগী
চংনবী গুসিদি মদু অচেৎপা নিয়ন্না কনা পুন্দ্ৰে ।

136. নুপী হায়বসি তাইবং মপুগী অথোইবা হায়ৱিবগী
মরমদি -

- (1) নুপীনা আদৰ্শ পুন্না হেল্লি ।
- (2) নুপীনা হোংনবা হেল্লি ।
- (3) নুপীনা অৱাবা থাঙবা হেল্লি ।
- (4) নুপীনা কংথোকপা হেল্লি ।

137. তাইবংপানবু চেংনা পুনবা গুমলিবসি -

- (1) অঙাংননি ।
- (2) নুপাননি ।
- (3) নুপীননি ।
- (4) ঈশ্বৰননি ।

138. অশৈবশিংনা নুপীবু শৈথাবদা মতীক চাদে হায়না
হায়ৱিবসি -

- (1) শুমহৎয়াই অমদি লৈৱাং ওইনা থাবননি ।
- (2) অথোৎ অমেং ওইনা থাবননি ।
- (3) অথাঙ কনবী ওইনা থাবননি ।
- (4) অপাম নুংশি ওইনা থাবননি ।

139. নুপীবু মমা অমা ওইনা উগদৌরিবসি –

- (1) জগদস্থানি ।
- (2) ষাবতীনি ।
- (3) ঐশ্বর্যময়ীনি ।
- (4) পার্বতীনি ।

140. নুপীগী গুন শক্তি অমদি আদৰ্শবু
শৰু-শোভনরল্লিবসি মৈহৌরোলগী চনুশিংদা
লৈরল্লিবা

- (1) আদৰ্শ অমদি থাওবা কনবননি ।
- (2) গুণ অমদি আদৰ্শননি ।
- (3) আদৰ্শ অমদি হোংনবননি ।
- (4) ভক্তি অমদি আদৰ্শননি ।

141. মীওইবগী রাখল পুম্মকী লৈতাদবনা
কোয়শিল্লকুবা মতমদা নুপীনা পীবা ওম্বদি –

- (1) নুংঙাইবনি ।
- (2) হরাওবনি ।
- (3) শান্তিনি ।
- (4) অপেনবনি ।

142. মীওইবগী সভ্যতা অমসুং সমাজ হোংবদা
ইরোইননা চংলিবা অমদি –

- (1) সভ্যতা অমসুং রাজনিতিনি ।
- (2) সভ্যতা অমসুং সাইন্সনি ।
- (3) সভ্যতা অমসুং সমাজনি ।
- (4) সভ্যতা অমসুং কলচরনি ।

পীরিবা ৱাৱেং মতেক : অসি পাৱগা মখাদা হংলিবা
ৱাহংশিং (ৱাহং 143 – 150) অসিগী চান্‌বা পাউখুম
পীয়ু ।

নোল্লুকপা হায়বা অসি মীওইবগী লমচংকী
লৈতেংগী মশকি । থামস্থা অহিংনা মী অপুস্থগী
অকিবগী মশক ওইবা অদুগুম্মা নোল্লুকপা লৈএবা
মীওইবগী লমচং অদুসু খাইগী পাম্‌ফম থোক্তে।
লাইরিক লাইশু পুম্মমজ্ঞা নোল্লুকপা মীগা মইয়ানবা
উগা পান্দম্‌। উনা উইহে য়াল্লগা মৱাই লুকপগুম্মা
মগুন লৈবা মীতনা নোল্লুকপা মৱাই হস্থবনি, মইহে
পান্দবা উনা ফনবগুম্মা মগুন লৈতবা মীনা
চাউথোকপনি । নোল্লুকপনা কৱি কান্‌বগে ?
চাউথোকপনা মীগী থম্মোইদা হেক চংবগা মীওইবগী
লমচংকী নিংথিবা পুম্মমক মাংঙি । নোল্লুকপগী অসুস্থ
চিংশিল্লবগী পাঙ্গল লৈ-নোল্লুকপা মীবু মীনা নুংশিদবা
ওমদে মহাকী অসুম্মা শুক্‌তেনবগী পাঙ্গল অমা লৈ
নোল্লুকপা মীগী অইংবা মচং অদু উৱগা ওলাংখাদা
চন্দন চাইবা লৈৱাংগুম্মা মীগী থম্মোই তেকখংলোই
হায়বা ওমদে। নোল্লুকপা মীনা মইশোনা তেংবানবগী
মীওইনা পানবগী লানফম অসিদা মাইপাকপা ওম্মি ।
চাউথোকপা নাপল তৌবা মীনা থৌদোক খুদিংদা নিংবা
কাইবা অমসুং ইকাইবা ফংবা অসি মইশোনি । য়ুমদা
লাইরিক তম্‌ফমশংদা, তেংবানবগী থবক খুদিংদা, মফম
পুম্মমজ্ঞা নোল্লুকপনা চাউখংপা পুম্মকী পাঐগী
মশকি । নোল্লুকপা ছাত্ৰশিংগী পুকচেদি থোংলি
অমসুং মেংঙি । মৱম অদুনা মথোয়না ইৱাই লাইনা
অহল্লমনগী য়াংখং, ওৱাগী পাউতাক পুম্মমজ্ঞা পুৰিং
চংবা অমসুং মদু পুৰিংদা হাঞ্জিনবা ওম্মি ।

143. মীওইবগী লমচৎকী লৈতেংদি –

- (1) মীবু পেলহনবনি ।
- (2) নোল্লুকপনি ।
- (3) মীবু মতেঙ পাঙবনি ।
- (4) ফজবা রাঙাংনি ।

144. মীওইবগী লমচৎতা মীয়াম্মা খ্বাইদগী পাম্মদবা অসি –

- (1) নোল্লুকপা যাওদ্রবা খৌজালনি ।
- (2) নোল্লুকপা লৈত্রবা রাঙাংনি ।
- (3) নোল্লুকপা যাওদ্রবা নুংশিবনি ।
- (4) নোল্লুকপা লৈত্রবা লমচংনি ।

145. থামম্বা অহিংবু মী পুষনা কিনরিবগী মরম করিনো ?

- (1) অমম্বনা পুমকুপ কুপশিনথিবগীনি ।
- (2) অমম্বনা অকিবা পীবগীনি ।
- (3) অমম্বদা ফত্তবা তৌবগীনি ।
- (4) অমম্বদা খুদোং থীবগীনি ।

146. নোল্লুকপা মীগা চাংদম্মরিবসি –

- (1) মপুং ফানা উহৈ পানবা উপালগনি ।
- (2) মপুং ফানা লৈশাং তল্লবা উপালগনি ।
- (3) লেপ্লা লৈতনা চাওথংলক্লিবা উপালগনি ।
- (4) মপুং ফারবা উপালগনি ।

147. চাউথোকপা হায়বসি –

- (1) মপুং ফানা মগুন লৈতবা মীতনা চাউথোকই ।
- (2) মপুং ফানা মহৈ হৈতবা মীতনা চাউথোকই ।
- (3) মপুং ফানা মহৈ হৈবা মীতনা চাউথোকই ।
- (4) মপুং ফাদবা মীতনা চাউথোকই ।

148. লমচৎকী নিংথিবা পুম্মক মাঙই হায়বসি –

- (1) অতনবনা মীওইবগী থম্মোয়দা চঙবদগীনি ।
- (2) চাউথোকপনা মীওইবগী থম্মোইদা চঙবদগীনি ।
- (3) থম্মোয়দা নুংশিবা পোকত্রবা মতমদগীনি ।
- (4) নাপলনা মীওইবগী থম্মোইদা চঙবদগীনি ।

149. মীওইবনা পানগী লানফমদা মায় পাকপা গুল্লিবসি –

- (1) মতেং পাংগনবা অমদি অরাবা থঙগনবা গুস্বগীনি ।
- (2) শাওগনবা অমদি ইংথবা গুস্বগীনি ।
- (3) চাওথোকপা অমদি নাপল কাবা গুস্বগীনি ।
- (4) থাদোকপা অমদি কংথোকপা গুস্বগীনি ।

150. অফবা হায়বা ইনবা ছাত্রশিংনা –

- (1) অহল-লমন অমদি ওঝাশিংগী য়াথং গুই ।
- (2) অহল লমন ওঝাশিংনা হায়বা ইল্লি ।
- (3) অহল-লমন অমদি ওঝাশিংগী পাউতাক পুক্রিংদা হাঞ্জিনবা গুম্মি ।
- (4) অহল লমনগী য়াথং, ওঝাশিংগী পাউতাক লৌই ।

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

মখাদা পীৰিবা নীতি-নীয়মশিং (instructions) অসি য়াম্মা চেকশিনা পাউ :

1. হংলিবা ব্ৰাহ্মশিং অসিগী পাউখুম মীবগী মওং অদু টেষ্ট বুকলেটতা শুগাইনা তাল্লবনি । টেষ্ট বুকলেটপু পাউখুম পিট্ৰিঙৈদা মমুং শেংনা পাগদবনি ।
2. OMR অঙ্গৰ শীট কী অনীশুবা নাকন্দা ব্ৰাহ্ম খুদিংমকী পীৰিবা কলম (column) মৰিদুগী মনুংদা শুপ্লগী অচুশনি খল্লবা মফম অদুখক্তদা ব্লু নত্ৰগা **শ্লেক বোল পোইন্ট পেন্‌না** ময়েক শেংনা মাৰ্ক (mark) তৌগদবনি । অতৌপ্লা মফম অমদা অনীশুনা মাৰ্ক তৌবা য়াদে ।
3. কেন্দিদেট শিংনা অঙ্গৰ শীট তু খুপচিনবা, খেকচিনবন চিংবগী মওং অমত্তা তৌবা য়াদে । অঙ্গৰ শীট তা বোল নম্বৰ ইনববগীদমত্তা থমলিবা মফম অদুখক্তদা নশাগী বোল নম্বৰ ইগদবনি । অতৌপ্লা মফম অমত্তদা ইশিনবা, য়েকশিনবা তৌবা য়াদে ।
4. টেষ্ট বুকলেট (কোইসন পেপৰ) অমসুং অঙ্গৰ শীট অদু য়াম্মা চেকশিনগদবনি, কৰিগুশ্বা মৰম অমত্তদসু (শুপ্লগী টেষ্ট বুকলেট অমদি অঙ্গৰ শীট কী নম্বৰ মান্নরমদবদগী শিন্দোকপা নত্তনা) অনীদু শিন্দোক-শিজিন তৌবা য়ারোই ।
5. কেন্দিদেট শিংনা টেষ্ট বুকলেট অমদি অঙ্গৰ শীট কী code অমসুং নম্বৰ অদু Attendance Sheet তা ময়েক শেংনা চুমা ইগদবনি ।
6. OMR অঙ্গৰ শীটতা য়াওরিবা কোডেদ ইনফোৰ্মেশন অদু মেশিন অমনা পাগনি । মৰম অদুনা ইনফোৰ্মেশন অমত্তা ব্ৰাওনা মেনগদবনি । অদুগা পীৰিবা ইনফোৰ্মেশন অদু এডমিট্ কাৰ্ড-তা য়াওবা ইনফোৰ্মেশনদগী খেংনরোইদবনি ।
7. কেন্দিদেট শিংনা পৰিক্ষা হোল/কা দা মশাগী Admit Card নত্তনা কৰিগুশ্বা মখলগী লাইৰিক, অনম্বা চে-চাং, পেজৰ, মোবাইল ফোন, ইলেকট্ৰনিক্স ডিভাইস নচিংবা পোং অমত্তা পুশিনবা য়াদে ।
8. মোবাইল ফোনশিং, ৱাইৰলেস ওইবা কম্যুনিকেসন গী খুংলাইশিং (স্বীট্চ ওফ কী ফিভমদা লৈৰবসু) অমসুং অতৌপ্লা অখিংবা পোং-চে শিং পৰিক্ষা হোল/কা শিংদা পুৰকলোইদবনি । তৌগদবা তাকপা অসিবু ঙাকপা ঙমদ্রবদি পৰিক্ষাদা অনফেয়ৰ মীল শিজিন্নবনি হায়না লৌগনি অদুগা পৰিক্ষা থাৰিবা মীওই অদুগী মায়েত্তা এক্সন লৌখংকনি, পৰীক্ষা থাহনদবা য়াওনা ।
9. ইনভিজিলেটৰ না হংলপ্পগা কেন্দিদেট শিংনা মশা-মশাগী Admit Card পুখোন্ধদবনি ।
10. কেন্দিদেট অমত্তনা সেন্টৰগী সুপারিনটেন্ডেন্ট নত্ৰগা ইনভিজিলেটৰগী অয়াবা য়াওদন মশাগী ফমফম থাদোকপা য়াদে ।
11. কেন্দিদেট শিংনা মশাগী অঙ্গৰ শীট তু ইনভিজিলেটৰ দা পীৰমদনা অমদি এটেন্ডেন্স শীট তা অনীৰক হন্না sign তৌৰমদনা পৰিক্ষা হোল/কা থাদোকপা য়ারোই । মশাগী অঙ্গৰ শীট তু পীৰমবসু এটেন্ডেন্স শীট তা অনীৰক হন্না sign তৌৰমদবা কেন্দিদেট শিংদি unfair means কী case ওইনা লৌগনি ।
12. পৰিক্ষা হোল মনুংদা ইলেক্ট্ৰনিক/মেন্যুল কালকুলেটৰ শীজিন্নবা য়াদে ।
13. কেন্দিদেট শিংনা পৰিক্ষা হোল/কা মনুংদা পৰিক্ষা থাৰিঙৈদা এগজামিনিং বোডিগী Rules and Regulations ঙাক্লা চংকদবনি । Unfair means নচিংবা থোকহল্লিৎদবা থৌদোকশিং থোকলকপদা এগজামিনিং বোডিগী Rules and Regulations কী মতুংইন্না ব্ৰাৰেপ লৌগনি ।
14. টেষ্ট বুকলেট নত্ৰগা অঙ্গৰ শীট কী কৰিগুশ্বা মফম অমত্তদা শেগায়-তুগায়বনচিংবা তৌবা য়ারোই ।
15. পৰিক্ষা হেক লৌইবগা কেন্দিদেট শিংনা মগী-মগী অঙ্গৰ শীট তু পৰিক্ষা হোল/কা দুদা লৈরিবা ইনভিজিলেটৰ দুদা খুংশিন্নরপ্পগা মশা-মশাগী টেষ্ট বুকলেট তু পুৰগা থোকখিগদবনি ।

READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY :

1. The manner in which the different questions are to be answered has been explained in the Test Booklet which you should read carefully before actually answering the questions.
2. Out of the four alternatives for each question, only one circle for the correct answer is to be darkened completely with **Blue/Black Ball Point Pen** on **Side-2** of the OMR Answer Sheet. The answer once marked is not liable to be changed.
3. The candidates should ensure that the Answer Sheet is not folded. Do not make any stray marks on the Answer Sheet. Do not write your Roll No. anywhere else except in the specified space in the Answer Sheet.
4. Handle the Test Booklet and Answer Sheet with care, as under no circumstances (except for discrepancy in Test Booklet Code or Number and Answer Sheet Code or Number), another set will be provided.
5. The candidates will write the correct Test Booklet Code and Number as given in the Test Booklet/Answer Sheet in the Attendance Sheet.
6. A machine will read the coded information in the OMR Answer Sheet. Hence, no information should be left incomplete and it should not be different from the information given in the Admit Card.
7. Candidates are not allowed to carry any textual material, printed or written, bits of papers, pager, mobile phone, electronic device or any other material except the Admit Card inside the Examination Hall/Room.
8. Mobile phones, wireless communication devices (even in switched off mode) and the other banned items should not be brought in the examination halls/rooms. Failing to comply with this instruction, will be considered as using unfair means in the examination and action will be taken against the candidate including cancellation of examination.
9. Each candidate must show on demand his / her Admit Card to the Invigilator.
10. No candidate, without special permission of the Centre Superintendent or Invigilator, should leave his / her seat.
11. The candidates should not leave the Examination Hall/Room without handing over their Answer Sheet to the Invigilator on duty and sign the Attendance Sheet twice. Cases where candidate has not signed the Attendance Sheet second time will be deemed not to have handed over the Answer Sheet and dealt with as an unfair means case. **The candidates are also required to put their left-hand THUMB impression in the space provided in the Attendance Sheet.**
12. Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
13. The candidates are governed by all Rules and Regulations of the Examining Body with regard to their conduct in the Examination Hall/Room. All cases of unfair means will be dealt with as per Rules and Regulations of the Examining Body.
14. No part of the Test Booklet and Answer Sheet shall be detached under any circumstances.
15. **On completion of the test, the candidate must hand over the Answer Sheet to the Invigilator in the Room/Hall. The candidates are allowed to take away this Test Booklet with them.**

निम्नलिखित निर्देशों को ध्यान से पढ़ें :

1. जिस प्रकार से विभिन्न प्रश्नों के उत्तर दिए जाने हैं उसका वर्णन परीक्षा पुस्तिका में किया गया है, जिसे आप प्रश्नों का उत्तर देने से पहले ध्यान से पढ़ लें।
2. प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गए चार विकल्पों में से सही उत्तर के लिए OMR उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 पर केवल एक वृत्त को ही पूरी तरह नीले/काले बॉल पॉइंट पेन से भरें। एक बार उत्तर अंकित करने के बाद उसे बदला नहीं जा सकता है।
3. परीक्षार्थी सुनिश्चित करें कि इस उत्तर पत्र को मोड़ा न जाए एवं उस पर कोई अन्य निशान न लगाएँ। परीक्षार्थी अपना अनुक्रमांक उत्तर पत्र में निर्धारित स्थान के अतिरिक्त अन्यत्र न लिखें।
4. परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र का ध्यानपूर्वक प्रयोग करें, क्योंकि किसी भी परिस्थिति में (केवल परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र के कोड या संख्या में भिन्नता की स्थिति को छोड़कर) दूसरी परीक्षा पुस्तिका उपलब्ध नहीं करायी जाएगी।
5. परीक्षा पुस्तिका/उत्तर पत्र में दिए गए परीक्षा पुस्तिका कोड व संख्या को परीक्षार्थी सही तरीके से उपस्थिति-पत्र में लिखें।
6. OMR उत्तर पत्र में कोडित जानकारी को एक मशीन पढ़ेगी। इसलिए कोई भी सूचना अधूरी न छोड़ें और यह प्रवेश पत्र में दी गई सूचना से भिन्न नहीं होनी चाहिए।
7. परीक्षार्थी द्वारा परीक्षा हॉल/कक्ष में प्रवेश पत्र के सिवाय किसी प्रकार की पाठ्य सामग्री, मुद्रित या हस्तलिखित, कागज़ की पर्चियाँ, पेजर, मोबाइल फोन, इलेक्ट्रॉनिक उपकरण या किसी अन्य प्रकार की सामग्री को ले जाने या उपयोग करने की अनुमति नहीं है।
8. मोबाइल फोन, बेतार संचार युक्तियाँ (स्विच ऑफ अवस्था में भी) और अन्य प्रतिबंधित वस्तुएँ परीक्षा हॉल/कक्ष में नहीं लाई जानी चाहिए। इस सूचना का पालन न होने पर इसे परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग माना जाएगा और परीक्षार्थी के विरुद्ध कार्यवाही की जाएगी, परीक्षा रद्द करने सहित।
9. पूछे जाने पर प्रत्येक परीक्षार्थी, निरीक्षक को अपना प्रवेश-पत्र दिखाएँ।
10. केन्द्र अधीक्षक या निरीक्षक की विशेष अनुमति के बिना कोई परीक्षार्थी अपना स्थान न छोड़ें।
11. कार्यरत निरीक्षक को अपना उत्तर पत्र दिए बिना एवं उपस्थिति-पत्र पर दुबारा हस्ताक्षर किए बिना परीक्षार्थी परीक्षा हॉल/कक्ष नहीं छोड़ेंगे। यदि किसी परीक्षार्थी ने दूसरी बार उपस्थिति-पत्र पर हस्ताक्षर नहीं किए तो यह माना जाएगा कि उसने उत्तर पत्र नहीं लौटाया है और यह अनुचित साधन का मामला माना जाएगा। **परीक्षार्थी अपने बाएँ हाथ के अंगूठे का निशान उपस्थिति-पत्र में दिए गए स्थान पर अवश्य लगाएँ।**
12. इलेक्ट्रॉनिक/हस्तचालित परिकलक का उपयोग वर्जित है।
13. परीक्षा-हॉल/कक्ष में आचरण के लिए परीक्षार्थी परीक्षण संस्था के सभी नियमों एवं विनियमों द्वारा नियमित हैं। अनुचित साधनों के सभी मामलों का फैसला परीक्षण संस्था के नियमों एवं विनियमों के अनुसार होगा।
14. किसी भी परिस्थिति में परीक्षा पुस्तिका और उत्तर पत्र का कोई भाग अलग न करें।
15. **परीक्षा सम्पन्न होने पर, परीक्षार्थी कक्ष/हॉल छोड़ने से पूर्व उत्तर पत्र निरीक्षक को अवश्य सौंप दें। परीक्षार्थी अपने साथ इस परीक्षा पुस्तिका को ले जा सकते हैं।**